

3. KAIN I NJEGOVO NASLEĐE

Pregled

Uvod: 1. Mojsijeva 4, sledeće poglavlje ljudske istorije, donosi sa sobom prvo rođenje koje objavljuje mesijansko spasenje kao i prvo delo nasilja i smrt. Ovi događaji nam daju ideju o tome kakav će ljudski život biti nakon Pada, naime, pomešanost smrti i života. Rođenje i zločin su isprepletani. Struktura četvrtog poglavlja prikazuje ovu tenziju u obliku hijazma u kojem se rođenje i smrt smenjuju:

A. Rođenje od Adama i Eve: Kain i Avelj

B. Zločin: Kain

C. Rođenje: Nasledstvo Kaina i Lameha

B¹. Zločin: Lameh

A¹. Rođenje od Adama i Eve: Set

Ovakva struktura 1. Mojsijeve 4 iznosi nekoliko lekcija. Božije spasenje nalazi put kroz seriju kontrasta između Kaina i Avelja, njihovih imena, ponašanja i žrtava koje je svako od njih prineo, pa čak i između Kaina i Lameha. Iako zločini Kaina i Lameha zauzimaju sav prostor u ovom poglavlju, ono je ipak uokvireno u nadu: ono počinje i završava se mesijanskim obećanjem. Poglavlje počinje rođenjem Kaina i završava rođenjem Seta. Dok rođenje Kaina vodi ka neuspehu i ima ograničeni horizont sačinjen od ljudskog postignuća i nasilja koje je vodilo ka potopu, rođenje Seta donosi obnovljenje prethodnom neuspehu i obnavlja Božiji plan spasenja koji vodi ka spasenju i preživljavanju čovečanstva u istoriji.

Komentar

Rođenje Kaina: Eva povezuje rođenje Kaina sa prisustvom YHWH-a. Žena je prva osoba koja pominje ime Gospodnje (YHWH). Ona je verovala da je sam Bog sišao i postao onaj kojeg je ona rodila: „Rodih dečaka – Gospoda“ (1. Mojsijeva 4,1). Ovaj doslovan prevod je opravdan na osnovu gramatike, zato što Božijem imenu (YHWH) prethodi ista reč *et*, koja prethodi i Kainovom imenu. Zapravo, svim ličnim imenima u ovom stihu, Evi, Kainu, , Evi, Kainu, YHWH-u prethodi ova rečca. Uz to, fraza *'et qayin* (“Kain”) je paralelna frazi *'et YHWH* (“Gospod”). Ove dve fraze pojavljuju se na istom mestu i tako su poistovećene. Uz to, korišćenje reči *'et* pre „Gospod“ označava snažan naglasak na reči „Gospod“.

Ovo poistovećivanje je samo naznaka onog kako su se Adam i Eva verovatno osećali. Sećajući se obećanja iz 1. Mojsijeva 3,15, Eva je verovatno mislila da je rodila svog Otkupitelja. Elen Vajt takođe tumači ovaj stih u ovom pravcu: „Kada su Adam i Eva prvi put čuli obećanje, očekivali su njegovo ispunjenje ubrzo. Radosno su dočekali njihovog prvenca nadajući se da bi on mogao da bude Otkupitelj.“ – *Čežnja vekova*, 31.

Pročitajte 1. Mojsijeva 4,1.2. Razgovarajte o važnosti kontrasta između dva brata. Kain je bio prvenac, dok je Avelj rođen kao drugi. Ime Kain znači „pridobiti“, „posedovati“, dok ime Avelj znači „isparenje“, „taština“, „kratkotrajan“. Kain govori, dok Avelj nikad ne govori. Uporedite takođe i njihove žrtve (vidi ispod).

Kainova žrtva (1. Mojsijeva 4,3.4). Dok je Kain izabrao da svoj prinos prinese „od roda zemaljskog“ (1. Mojsijeva 4,3), „i Avelj“ je prineo svoj prinos (1. Mojsijeva 4,4). Dakle, u kontrastu sa Kainovim prinosom, Aveljev prinos je uključivao žrtvenu životinju kao što je Bog zapovedio. Ipak, dok se Avelj povinovao božanskim uputstvima, Kain je izabrao da ih ignoriše. Takođe, uporedba između njihova dva dela otkriva nijanse razlike između njih. Dok Kain prinosi „Bogu“, Avelj samo prinosi. Izraz „Bogu“ nedostaje u opisu Aveljeve žrtve.

Ova mala razlika je od velikog značaja, jer oslikava dva fundamentalno različita pogleda na bogoslužjenje. Dok Kain vidi svoj prinos kao svoj poklon Bogu, Avelj razume svoju žrtvu kao podsetnik na Božiji poklon njemu. Dok Kain vidi svoju religiju kao horizontalno kretanje *ka* Bogu, Avelj doživljava to doživljava kao kretanje *od* Boga. Ovaj kontrast u mentalitetima bi takođe mogao da objasni razliku u vezi odabira prinosa. Aveljev prinos nije sam po sebi bio bolji od Kainovog. Zapravo, Kainovi plodovi su mogli da budu bolji nego ovca koju je prineo Avelj. Razlika je ipak u tome što je Avelj izabrao od *bekorot*, tj. od „prvina,“ najdragoceniji proizvod iz te sezone, nešto što će kasnije biti potvrđeno u Mojsijevim propisima (2. Mojsijeva 23,19), dok je Kain prineo tek bilo koji plod zemlje. U kontekstu prethodnih poglavlja svaki od ova dva prinosa podseća na nešto drugo. Prinos plodova od zemlje (*'adamah*) upućuje na tekst 1. Mojsijeva 3,19, što je povezano sa ljudskim naporom i perspektivom smrti. Sa druge strane, prinos životinje upućuje na 1. Mojsijeva 3,21 i daje obećanje božanske zaštite i perspektivu života. Kainov prinos je izraz ljudskog dela u želji da se dosegne Bog; Aveljev prinos je izraz potrebe čovečanstva za Božanskim spasenjem. Uz to, Aveljev prinos se odnosio na obećanje mesijanskog Jagnjeta iz 1. Mojsijeva 3,15, koje će biti žrtvovano za spasenje sveta, dok je Kainov prinos bio samo prazan ritual. Primetite isti kontrast između ljudske odeće (1. Mojsijeva 3,7) koja je bila od smokvinog lišća, nasuprot božanskoj odeći koja je bila sačinjena od životinjske kože i implicira krvnu žrtvu (1. Mojsijeva 3,21).

Kainov zločin: Korišćenje fraze *wayyo'mer qayin*, tj. „I Kain reče,“ koja podseća na frazu *wayyo'mer YHWH 'el qayin*, tj. „i Gospod reče Kainu“ (1. Mojsijeva 4,6) sugerise da je Kain želeo da odgovori Bogu. Ipak, umesto odgovaranja Bogu verom, Kain se okreće svome bratu i ubija ga (1. Mojsijeva 4,8). Značajno je to što Kainov zločin sledi odmah nakon ove promene u dijalogu sa neuspele vertikale na horizontalu. Mehanizam prvog religioznog zločina se time otkriva. Zločini onih koji su revni nisu počinjeni zbog toga što oni osećaju da su u pravu; zločini iz religijskog fanatizma i religijske netolerancije proizilaze, na suprot tome, iz neuspeha da se odgovori na Božiju reč. Kada se vera zameni ljudskim delom i kontrolom, zločin sledi. Kain je ubio svog brata ne zbog toga što je mislio da je on u pravu, a da njegov brat greši, već na suprot tome, zato što je Kain bio zao, a njegov brat pravedan (vidi: 1. Jovanova 3,12).

Lamehov zločin: Takođe postoji kontrast između Kainovog zločina i Lamehovog zločina. Na suprot Kainu, Lameh je ubistvo odveo jedan korak dalje. Lameh svoje ubijanje predstavlja kao pozitivno delo koje ima svoju vrednost i doslovno se hvalio time. Dok je Kain izabrao da ostane tih, Lameh je, na suprot tome, napisao pesmu. Dok Kain traži milost od Boga (1. Mojsijeva 4,13.14), Lameh ignoriše Boga i daje svojim ženama da pevaju pesmu hvale njegovim ubilačkim podvizima. Ista promena paradigme koja se primećuje kod Kaina se može primetiti i ovde: neuspeh u vertikalnom odnosu (Bog-čovek) rezultuje u nasilju u odnosu na druge ljude. Zapravo, Lamehovo usmerenje je ono koje je u potpunoj suprotnosti sa opraštanjem. On govori o osveti aludirajući na buduće zločine u budućnosti. Čak i njegova osveta poprima elemente intenziviranja. Dok se Kain sveti sedam puta, Lameh zahteva da se to poveća na 70 puta 7 (1.

Mojsijeva 4,24). Važno je primetiti da se Isus nadovezuje na ovo intenziviranje broja sedam da podstakne na praštanje (Matej 18,21.22).

Rođenje Seta: Ponavljanje prve fraze koja je bila uvod u rođenje prvence Kaina (1. Mojsijeva 4,1) sugeriše povratak na početak. Uz to, ponavljanje reči „opet“ koje je povezano sa rođenjem Seta, podseća na „opet“ koje je povezano sa rođenjem Avelja (1. Mojsijeva 4,2). Dakle, reč „opet“ povezuje prekinutu liniju istorije u ovom trenutku: Set će zameniti Avelja. Ova ideja je takođe zabeležena u imenu novog sina, Seta, što znači „onaj koji je postavljen umesto,“ kao što Eva to kaže. Uz to, Jevrejska reč *shat*, tj. „postavljen,“ koja opisuje Božije „postavljanje“ „semena“ u Evi, je isti glagol kao i onaj koji opisuje Božije „postavljanje“, „metanje“ (*shat*) „neprijateljstva“ između zmijske i žene (1. Mojsijeva 3,15). Kroz ovu aluziju na tekst 1. Mojsijeva 3,15, biblijski autor proročki upućuje na događaj spasenja koji se manifestovao u božanskom utelovljenju Isusa Hrista.

Pitanja za diskusiju i razmišljanje: Kako rođenje Seta upućuje na Isusa?

Primena u životu

Kain i Avelj. Kakve karakterne lekcije možemo da naučimo iz kontrasta između Kaina i Avelja? Kain govori dok Avelj ćuti. Kain je prvi, Avelj je drugi. Kain je nasilan, Avelj je žrtva. Sa kojim od njih bi mogli da se poistovetite i zašto? Zašto Avelj predstavlja Božije mučenike (Otkrivenje 6,9; Otkrivenje 20,4)?

Prinos Bogu. Koje religijske lekcije možemo da naučimo upoređujući Kainov prinos i Aveljev prinos? Šta je važnije; Ono što mi dobijamo od Boga, ili ono što mi dajemo Njemu? Zašto je Božiji dar jedini način spasenja?

Kainov bes. Pročitajte 1. Mojsijeva 4,6.7 i Matej 5,21-26. Zašto je Kain bio besan/ljut? Setite se poslednjeg puta kada ste vi bili besni/ljuti i proanalizirajte vaš bes/ljutnju postavljajući sebi sledeća pitanja: Kako bes/ljutnja priprema ljudsko srce za ubistvo? U kakvom je odnosu Kainov religijski neuspeh sa neuspehom u njegovom odnosu sa bratom? Zašto religijska revnost često vodi ka zločinu? Koje lekcije o samokontroli možemo da naučimo iz Božijeg obraćanja Kainu?

Lamehov zločin. Uporedite zločine Lameha i Kaina. Na koji način su oni isti u svojoj degradaciji? Na koji način su različiti u smislu intenziteta? Kakve lekcije možemo da naučimo iz Lamehove osetljivosti prema prelepoj poeziji i osetljivosti njegovog sina prema muzici? Da li nas obrazovanje u oblasti umetnosti čuva od pokvarenosti? Koji primeri iz istorije nam govore suprotno?

Rođenje Seta. Nakon što je Kain ubio Avelja, Bog je podigao drugo pravedno seme, Seta, kroz kojeg je mogao da ispuni svoje obećanje o otkupljenju sveta. Kakvom nas lekcijom ova promena planova uči o Božijoj upornosti da spase i Njegovoj želji da radi na čovečanstvu i pored naših slabosti i neuspeha?